

DES.
ERASMI
ROT.
IN

*Auctoritate Senatorii, qui
cum expurgati. permittunt.*

EPISTOLAS
APOSTO-
LICAS PA-
RAPHRA-
SIS.

Delega

*Omnia Erasmi opera caute diligenter, tam multa sunt, ut
etiam digna, ut vix omnia expurgari possent.*

VIRTUTE DVCEB

COMITE FORTVNA.

*Ita conformiter
expurg. de go-
Mordm. de Espana*

LVGDVNI APVD SEB.
GRYPHIVM,
1544.

es de la Comp. de Jesus de

3

REVERENDISS.

IN CHRISTO PATRIAC

Domino, Domino Grimano Veneto,

Cardinali titulo S. Marci,

D. Erasmus Rot.

S. D.

QUIBUS nouum uideri solet reuerēdis-
sime pater, quur Paulus apostolus πολυ-
γλωττοτατος Romanis Græcè, quàm Ro-
manè scribere maluerit, mirari desinent,
si perpenderit primùm, illis temporibus
Græci sermonis usum penè tam latè patuisse, quàm latè
Romanum patebat imperiū. Deinde Romanis ipsis adeò
quondam in delicijs fuisse Græcicas literas, ut eares Sa-
tyrarum conuitijs sit exagitata. Siquidem apud Lucilium
Seauola ridens Albutium, ut plus equo φιλόλογος, χαῖρει,
inquit Prætor Athenis: & apud Iuuenalem stomachatur
quispiam, negans se ferre posse Græcam urbem. Quan-
quam ita Græcè loquutus est Apostolus, ut à merè Græcis
non satis queat intelligi, ob passim admixtam Hebræi ser-
monis proprietatem. Quòd si maximè Græca, ac purè
Græca fuisset oratio, multum tamen adhuc difficultatis su-
peresset lectori, quòd cùm scriberet rudibus adhuc, &
nuper Christo initiatis, mysteria quædam magis attigit,
quàm tractauit, & indicauit uerius, quàm explicuit, uide-
licet tempori seruiēs. Nunc uerò cùm Roma tota adeò sit
Christiana, ut illic totius Christianæ religionis sit arx cul-
menq; ac per uniuersum terrarū orbem Romanè loquan-
tur quicunque Romanum agnoscunt pontificem, uidebar
mibi facturum operæpretium, si effecissem ut Paulus iam
ddd z merè

D. ERASMI

ROT. IN EPISTOLAM
PAULI APOSTOLI
AD ROMANOS PA-
RAPHRASIS.

PAULVS ego ille e Saulo factus, e turbulento pacificus, nuper obnoxius legi Mosaicae, nunc Mose libertus, seruus autem factus Iesu Christi, haud quidem perfuga, desertor ue pristini instituti, sed accersitus ad huius legationis munus ac felicius segregatus quam eram, cum pharisaicae factionis propugnator, impie pius, et indoctus doctus errarem: sed nunc demum uere Pharisei dignus cognomine, quippe semotus selectusque ab ipso Christo, ad obeundum negotium longe praeclearius, nempe ad praedicandum Euangelium dei, nec id sane nouum, sed iam olim ab ipso promissum prophetarum ipsius oraculis, quae nunc quoque extant in libris, non quibuslibet, sed sanctis inuiolatamque fidei, de filio ipsius, qui in tempore natus est e stirpe Dauidica iuxta carnis infirmitatem, sed idem declaratus est aeterni dei aeternus esse filius iuxta spiritum omnia sanctificantem: declaratus autem cum alijs permultis argumentis, tum praecipue ex eo, quod ipse deuicta morte, resurgens e mortuis, omnibus in ipso renatis, resurrectionis princeps et autor factus est Iesus Christus dominus noster: per quem nos non solum hanc gratiam, quam legis obseruatio conferre non poterat, sumus assecuti, uerum etiam apostolicam functionem, quod quem-

Alludit ad Saulem, quod dicitur inquietudo

Alludit ad Pharisei nomen, quod a diuisione dictum.

In scripturis sanctis.

R E V E R E N D I S S.

IN CHRISTO PATRI AC D.D

Thomæ. S. R. E. T. T. S. Cecilie præbytero

Cardinali, Archiepiscopo Eboracensi,

Anglie primati, ac totius regni

Cancellario summo, Dcs.

Erasmus Rot. s. D.

V M frequenter circumspēctāssēm, quānā
 studiorum meorum scētura magnitudinē
 tuæ responderem, quæ me hæcenus sanē
 deterruit, ne quid lucubrationum mearū
 auderem tibi dedicare: tandem mihi uisus
 sum bis ineptus: primum quasi sit aliquid in meis literis,
 ingenio uē, quod etiam si me ruperō, tuā amplitudinē pos
 sit æquare, siue spectamus dignitatis istius fastigium, siue
 hoc fastigio dignissimæ animi tui dotes, siue officia qui
 bus quotidie tua benignitas onerat non tam me, quam ipsa
 bonarum literarum ac ueræ Theologiæ studia: aut quasi
 tu is esses, qui librum uoluminis magnitudine magis, quam
 utilitate soleas æstimare. Quāquam igitur nondum per
 functum prouincia Paraphraseon, quibus epistolæ Pauli
 nas, ~~paraphrasi~~ ~~paraphrasi~~ ~~paraphrasi~~, fatigatis etiamnum
 uiribus, mox exciperet animatio cū obrectatoribus: tamē
 illis tumultuario milite profligatis, iisdem statim copijs ag
 gressus sum duas epistolæ Petri, et unam iudæ: simul illud
 mecum cogitans, quod diuis offertur aut uiris summatis,
 aptū esse oportere magis, q̄ æquale. Siquidē olim absurdē
 facere uisus fuisset, si quis Musis offerret hecatōbē, aut hæ
 deraceas corollas Marti. Itaq; primum illud mihi uisum est
 cōgruere, si ad tam eximium religionis antistitē iret Petrus
 incom

D. ERASMI

ROT. IN EPIST. PETRI
 APOSTOLI PRIOREM
 PARAPHRASIS.

PETRVS ille quondam discipu-
 lus & cōiūctor, nunc legatus & a-
 postolus Iesu Christi, omnibus qui
 sparsim habitāt in minoris Asiæ re-
 gionibus, Pōto, Galatia, Cappado-
 cia, eaq; parte, quæ est Ephesiorū,
 ac propriè sibi nomen Asiæ uendi-
 cat. Bithyniaq;, quos uel olim bellorū procellæ alios aliò
 dispulerunt, uel nuper eorum sæuitia, quibus Christi no-
 mē erat inuisum, patris sedibus exegit innoxios, atq; ideo
 nunc extorres inter peregrinas nationes uelut exulant,
 exclusi quidem hominum metu à solo natali, at nō ideo se-
 moti, nec exules aut abdicati ab Euangelij munere, quod
 deus omnium princeps ita largitus est primum terræ gen-
 tiq; Iudaicæ, ut tamen omnibus uelit esse commune, quos-
 cunq; delegerit ipse. Nam ut frustra nati sunt ac uiuunt
 Hierosolymis, qui Iesu Christi doctrinam asperrantur: ita
 nulli futurum est fraudi, quòd inter gentes incircuncisas ac
 profanas habitat, si modo pro lege Mosaica gratiā euan-
 gelicam amplectatur. Neq; enim legis obseruatio qua tu- Electis adue-
 met Iudæorū uulgus, præstat uerā salutē, neq; genus, aut nis.
 locus, sed gratuita numinis electio. Ille uerè Iudæus est,
 qui quodcunq; solū incolens, quocunq; genere natus, Ie-
 sum Christum agnoscit ueræ salutis autorem, qui non uni
 gēti mortuus est, sed orbi terrarū uniuerso. Ut autē hunc

M m m 3 agnosca

faciunt, faciant cum alacritate & gaudio, potius quàm ge-
 mentes. Nā id quemadmodum illis est molestum, ita uobis
 est inutile. Illis tadio est labor sine fructu susceptus, uobis
 non expedit iram dei prouocare in uos inobedientia. Pra-
 tres, & nos precibus uestris deo cōmendate, si quidem uir-
 deor annuerādus inter eos, qui uobis bene præsunt. An
 omnibus propter nescio, certe cōfidimus, quòd sincere nos
 gessimus cum bona conscientia apud omnes, qui cupiunt
 ad euangelicam regulam uiuere. Quod ut faciatis, eo pre-
 cor impensius, quo celerius possim uobis resitui. Interim
 uicissim precor pro uobis, ut deus pacis auter, qui reuoca-
 uit à mortuis summū illum ouium pastorem dominum no-
 strum Iesum Christum, qui rediuiuus per sanguinem suum
 ingressus est caelum, pro nobis interpellaturus patrē, quo
 sanguine consecrauit nouum & eternum testamentum,
 perficiat uos & consummet in omni opere bono, ut ido-
 nei sitis, qui satisficiatis uolūtatī ipsius, atq; idem efficiat,
 ut quod agitis, acceptum sit in conspectu ipsius: idq; per
 Iesum Christum, qui semper adest commendans sacrificia
 nostra, cui debetur omnis gloria, non solū in hac uita, sed
 in omne tempus, Amen. Nihil est quod nobis ex benefā-
 ctis arrogemus, ipsius donum est, quicquid facimus tale, ut
 placeat oculis dei. Hæc exhortandi gratia scripsi uobis, id
 boni consuletis, quod à nobis bono animo factum est. Scri-
 psi paucis, ut ipse uos breui uisurus. Scire uos uolo, quòd
 Timotheus in præsentia mihi non adest, sed aliò dimissus
 est: is si celerius redierit, hoc comite uos inuisam. Salutate
 meis uerbis omnes qui præsunt uobis, sed & cū his omnē
 sanctorum gregem. Salutant uos Itali. Gratia fauorq; dei
 semper adsit uobis onuib; Amen.

